

Linnut

vuosikirja 2014

Linnut vuosikirja 2014

Linnut-vuosikirja on kerran vuodessa ilmestyvä suomalaisen linnuston-seurannan, -suojelun ja lintututkimuksen vuosikirja.

Julkaisija
BirdLife Suomi ry

Yhteistyössä

Luonnontieteellinen keskusmuseo
ja Suomen ympäristökeskus

Kustantaja

BirdLife Suomi ry
Annankatu 29 A 16
00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300
Faksi (09) 4135 3322

Vastaava toimittaja

Kalle Ruokolainen

Toimitussihteeri

Mariko Lindgren

Taitto ja värierottelut

Jyrki Heimonen,
Aarnipaja Ky

Toimituksen osoite

Linnut-vuosikirja
BirdLife Suomi ry
Annankatu 29 A 16
00101 HELSINKI

Painopaikka

Lönnberg Print & Promo, Helsinki 2015

Painos

2000 kpl
ISSN 1455-674X

Kansikuva

Jari Peltomäki/Lintukuva.fi
Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Linnut-vuosikirja (*The yearbook of the Linnut magazine*) is published by BirdLife Finland in cooperation with Zoological Museum, University of Helsinki and the Finnish Environment Institute. Subscriptions: BirdLife Finland, P.O. Box 1285, FI-00101 HELSINKI.

Linnut-vuosikirja (tidskriften Linnut årsbok) är utgiven av BirdLife Finland och Zoologiska Museet, Helsingfors Universitet och Finland Miljö Central. Prenumerationer: BirdLife Finland, Box 1285, FI-00101 HELSINGFORS.

Tähän vuosikirjaan viitataan seuraavasti: Kirjoittaja, K. 2015: Artikkelin nimi. – Linnut-vuosikirja 2014:xx–xx.

Meriharakka. MATTI REKILÄ

Sisältö

3 Pääkirjoitus

Uhanalaiset lajit

4 Toivoa ilmassa – 30 vuotta suomalaista kiljuhanhen suojelutyötä
Petteri Tolvanen, Juha Markkola, Pekka Nieminen, Riikka Kaartinen, Ingar Jostein Øien, Maire Toming, Jyrki Pynnönen, Toni Eskelin, Jorma Pessa & Nina Mikander

18 Suomen sääkset 2014

Pertti Saurola

32 Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2013

Teemu Lehtiniemi

Linnustonseuranta

42 Petolintuvuosi 2014, pesimistulokset ja kannankehitykset
Heidi Björklund, Juha Honkala, Pertti Saurola & Jari Valkama

58 Rengastusvuosi 2014

Jari Valkama & Markus Piha

68 Maalintujen alueelliset kannanarviot

Alexi Lehikoinen, Juha Honkala & Päivi Sirkkiä

78 Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2014 harvinaisuushavainnot

Roni Väisänen, Hannu Huhtinen, Petri Lampila, Alexi Lehikoinen, Petteri Lehikoinen, Jyrki Normaja & William Velmala

94 Pikkuharvinaisuuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2014
Eelis Rissanen, Pirkka Aalto, Kimmo Järvinen, Alexi Mikola & Toni Uusimäki

106 Vuoden lintu 2014: kuinka paljon laulujoutsenia pesii Suomessa?
Teemu Lehtiniemi

112 Menetelmä ratkaisee laulujoutsenen kartoitustuloksen
Risto Willamo

Tutkimus

126 Kanahaukan kaupunkilaistuminen Suomessa
Tapio Solonen

132 Kottaraisten yöpyminen Espoon Suomenojanlahdella ja pesinnän jälkeinen kehitys – silloin, kun kottaraisia vielä oli runsaasti
Seppo Karhu

Kaukoputkeen katsomalla voi nähdä yllättävän paljon ja monenlaisia lintuja aivan kotinurkallakin. Kannattaa siis havainnoida entistä useammin ja järjestelmällisemmin – mielenkiintoista, miellyttävää ja rentouttavaa katselu- ja retkikokemusta unohtamatta. Tämä ja havaintojen helppo tallentaminen saattavat yhdessä ratkaista seurantojen tulevaisuuden ja harrastajien tietojen säilymisen jälkipolville. PETTERI TOIVANEN

Seurannan dilemma: hyvin suunniteltu saattaa jäädä kokonaan tekemättä

Linnustonseuranta on Suomessa hyvin järjestettyä ja parempaa kohti mennään – kiitos luonnontieteellisen keskusmuseon pitkäjänteisen työn, parantuneen palautteen ja nettipalveluiden. Vakioinjalaskenta on lunastanut paikkansa raudanlujana maalinuston seurantamuotona, jota tukevat monet muut seurannat talvilintulaskennoista SSP-rengastuksiin. On syytä olla tyytyväinen, kun nuorista linjalaskijoista uutisoidaan YLE:n nettisivuilla – tosin idänkäen säästyksestä, mutta kuitenkin.

Jotakin voisi kuitenkin tehdä vieläkin paremmin. Seurantahan voisi olla kansanjuhla, tai ainakin harrastajien juhla. Keräämällä aineistoa voi heilua julkisuustunkion kunkuna: osoittaa ja vaatia, näyttää ja todistaa väitteensä linnustonsuojelun tarpeesta todeksi. Valtion leikatessa budjettirahojaan on vaarana, että luonnontieteellinen keskusmuseo, jonka rooli seurantojen järjestäjänä on ollut historiallisesti vertaansa vailla, joutuu typerien leikkausten kohteeksi. Seurannan tukijalka voi ruveta heilumaan. Toivotavasti näin ei käy, mutta siihenkin on syytä varautua. Onko linnustonseuranta liian riippuvaista museon voimavaroista?

Jokainen tietää, että vähäiset voimavarat kannattaa yhdistää, mutta on pohdittava myös, miten niitä saadaan lisää sekä

aineistojen keräämiseen että niiden käsittelyyn. Itse heilun kahden vaiheilla: ovatko seurannat liian vaativia vai eivätkö ole, ja pitäisikö suunnitella helpompia seurantamenetelmiä vai eikö pitäisi. Hajottaisivatko ne kentän entistä pirstaleisemmaksi vai tulisiko mukaan vain uusia laskijoita? Laskentamenetelmiä on varmaankin riittävästi, mutta niiden jatkokehittely harrastajaystävällisemmiksi olisi ehdottomasti paikallaan.

Voisiko esimerkiksi Tiiraan lisätä ominaisuuksia, joilla saisi osallistua yksinkertaisiin seurantoihin, pistelaskentoihin, joissa lasketaan vain lintulajien yksilömäärää? Niissä ei tarvitsisi uida tulvivien jokien yli, hiippailla lumikengillä rimpinevojen halki tai kyllästää itseään hyttysmyrkyllä päästäkseen helvetin esikartanoa muistuttavien aamukasteisten pusikoiden läpi kulmapisteeseen P2. Osa meistä on aamun-, osa illanvirkkuja. Molempien pitäisi päästä mukaan lintuja laskemaan ja kokea siten tekevän erittäin arvokasta seurantaa! Ns. jokamiehen tai -naisen ”bongaustapahtumia” en kuitenkaan tällä ehdotuksella tarkoita. Jonnekin pitäisi myös pystyä tallentamaan suhteellisen vaivattomasti esim. vanhaa laskentatietoa miltä tahansa valitulta alueelta, pisteeltä tai linjalta (lampi, peltoalue, järvenlahti tms.).

Paikallisyhdistyksissä panostus seurantojen toteutukseen vaihtelee paljon. Tietenkään yhdistys ei itsessään tee mitään, vaan seurannan tekevät yhdistysten jäsenet. Tiiran laskentaominaisuuksilla tavallisia, ainakin aamu-unisia, ehkä puolilihaviakin mukavuus- ja kotiorneja voisi houkutella keräämään aineistomassoja, joilla olisi entistäkin enemmän painoarvoa meillä ja Brysselissä. Markkinointi on paljon helpompaa, jos tuote on yksinkertainen ja helposti tutustuttava. Vai myytkö mieluummin unensekaista ja köydetöntä Benji-hyppyä tuntemattomaan – laskentaan, josta et välttämättä palaa enää kotiin? Kohderyhmä on silloin varsin rajallinen, vaikka on sekin tietysti olemassa.

BirdLife on Tiiraan uudistuksen jo luvannut. Lupauksen toteutumista saamme kuitenkin vielä hetken odottaa.

Linnut-vuosikirja kiittää jälleen kerran suuresti kaikkia seurantoihin osallistuneita tai niistä raportteja kirjoittaneita. Olette meille kullannarvoisia ja kaltaisia tarvitaan ehdottomasti lisää!

*Kalle Ruokolainen
päätoimittaja
Linnut-vuosikirja*